

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Δικαστικές Διαδικασίες](#) > [Αστικές Υποθέσεις](#) > [Διεξαγωγή Αποδείξεων](#) > [Poland](#)

Διεξαγωγή αποδείξεων

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Πολωνία

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Τα θέματα που αφορούν τα αποδεικτικά στοιχεία και τη διεξαγωγή αποδείξεων διέπονται κυρίως από το άρθρο 6 του αστικού κώδικα της 23ης Απριλίου 1964 (στο εξής: αστικός κώδικας) και από τα άρθρα 227-315 του κώδικα πολιτικής δικονομίας της 17ης Νοεμβρίου 1964 (στο εξής: κώδικας πολιτικής δικονομίας).

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του αστικού κώδικα, το βάρος της απόδειξης το φέρει ο διάδικος που επιθυμεί να επικαλεστεί το συγκεκριμένο αποδεικτικό στοιχείο. Επομένως, για ορισμένα γεγονότα το βάρος της απόδειξης το φέρει ο ενάγων και για άλλα ο εναγόμενος.

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Σύμφωνα με το άρθρο 228 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, δεν απαιτείται απόδειξη όταν πρόκειται για γνωστά γεγονότα. Δεν απαιτείται απόδειξη των πραγματικών περιστατικών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες και για πραγματικά περιστατικά που είναι γνωστά στο δικαστήριο και τα λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως, ωστόσο το δικαστήριο πρέπει να επιστήσει την προσοχή των διαδίκων σε αυτά. Επίσης, δεν απαιτείται απόδειξη των πραγματικών περιστατικών τα οποία αποδέχεται ο αντίδικος κατά τη διάρκεια της δίκης, εάν δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς την αποδοχή (άρθρο 229 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Εάν ένας διάδικος δεν λάβει θέση σχετικά με τους ισχυρισμούς του αντιδίκου σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, το δικαστήριο μπορεί, λαμβάνοντας υπόψη την έκβαση της ακροαματικής διαδικασίας στο σύνολό της, να θεωρήσει ότι τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά έχουν γίνει αποδεκτά (άρθρο 230 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Σύμφωνα με το άρθρο 231 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το δικαστήριο μπορεί να θεωρήσει αποδεδειγμένα κάποια πραγματικά περιστατικά που έχουν σχέση με την υπόθεση, αν το συμπέρασμα αυτό μπορεί να συναχθεί από άλλα αποδεδειγμένα πραγματικά περιστατικά (πραγματικό τεκμήριο).

Τα τεκμήρια που προβλέπονται από τον νόμο (νομικά τεκμήρια) είναι δεσμευτικά για το δικαστήριο· ωστόσο, μπορούν να ανατραπούν στις περιπτώσεις που ο νόμος δεν το αποκλείει (άρθρο 234 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Επί του παρόντος δεν υπάρχουν αμάχητα νομικά τεκμήρια στην Πολωνία, δηλαδή τεκμήρια που δεν μπορούν να ανατραπούν. Ωστόσο, ορισμένα νομικά τεκμήρια μπορούν να ανατραπούν μόνο σε αυτοτελείς διαδικασίες —για παράδειγμα, το τεκμήριο ότι ένα πρόσωπο απεβίωσε κατά την ημερομηνία που ορίζεται στην απόφαση με την οποία κηρύχθηκε η αφάνεια, το τεκμήριο ότι το τέκνο προέρχεται από τον σύζυγο της μητέρας ή το τεκμήριο ότι το πρόσωπο που έχει δηλωθεί ότι απέκτησε κληρονομιά περιουσία είναι στην πραγματικότητα ο κληρονόμος. Η τελεσίδικη ποινική απόφαση που αφορά τη διάπραξη ποινικού αδικήματος μπορεί επίσης να αμφισβητηθεί μόνο στο πλαίσιο δίκης στην οποία προσβάλλεται η απόφαση αυτή.

Άλλα νομικά τεκμήρια μπορούν να ανατραπούν με αποδεικτικά στοιχεία περί του αντιθέτου στο πλαίσιο της ίδιας δίκης. Για παράδειγμα, το τεκμήριο καλής πίστης, το τεκμήριο ότι το τέκνο γεννήθηκε ζωντανό, το τεκμήριο του παράνομου χαρακτήρα πράξης που απειλεί την προσωπική ευημερία, το τεκμήριο ότι τα μερίδια των συγκυριών στην κοινή περιουσία είναι ίσα, το τεκμήριο ότι ο οφειλέτης ενήργησε εν γνώσει του προς βλάβη των πιστωτών, το τεκμήριο της ίσης αξίας των εισφορών των εταίρων αστικής εταιρείας και το τεκμήριο ότι τα στοιχεία που πιστοποιούνται με δημόσιο έγγραφο είναι αληθή.

Σύμφωνα με το άρθρο 233 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το δικαστήριο, βάσει της πεποίθησης που έχει σχηματίσει και βάσει της συνολικής εξέτασης των αποδεικτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν, εκτιμά τη σημασία της άρνησης του διαδίκου να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ή των προσκομιμάτων που δημιουργεί όσον αφορά την προσκόμισή τους κατά παράβαση της απόφασης του δικαστηρίου. Επομένως, στην πράξη, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να μετακυλίσει το βάρος απόδειξης περί του αντιθέτου στον διάδικο του οποίου η συμπεριφορά καθιστά δυσχερή την απόδειξη συγκεκριμένου γεγονότος, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι ο εν λόγω διάδικος θα πρέπει να αποδείξει ότι το γεγονός αυτό δεν συνέβη.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Στην πολιτική δικονομία εφαρμόζεται η αρχή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών στοιχείων (άρθρο 233 του κώδικα πολιτικής δικονομίας), σύμφωνα με την οποία το δικαστήριο εκτιμά την αξιοπιστία των αποδεικτικών στοιχείων και την αποδεικτική τους αξία σύμφωνα με τη δικανική πεποίθησή του, την οποία διαμορφώνει με βάση την εξαντλητική εξέταση των συγκεντρωθέντων στοιχείων. Προκειμένου να στηρίξει την απόφασή του στη συνδρομή συγκεκριμένου πραγματικού περιστατικού, το δικαστήριο πρέπει να βεβαιωθεί ότι το εν λόγω πραγματικό περιστατικό όντως συνέβη.

Κατ' εξαίρεση, στο πλαίσιο πολιτικής δίκης, μπορεί να αρκεί η πεποίθηση ότι ένα πραγματικό περιστατικό είναι πιθανό να έχει συμβεί. Αυτό συμβαίνει σε περιπτώσεις στις οποίες ο νόμος απαιτεί μόνο την αληθοφάνεια της προβαλλόμενης αξίωσης (*fumus boni iuris*) και όχι την απόδειξη του πραγματικού περιστατικού (άρθρο 243 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Η αληθοφάνεια της προβαλλόμενης αξίωσης (*fumus boni iuris*) προβλέπεται στο πλαίσιο πολιτικής δίκης ως επαρκής προκειμένου το δικαστήριο να αποφανθεί, για παράδειγμα, για την παροχή εγγύησης, για την πρόσθετη παρέμβαση τρίτου στη δίκη ή για την αναστολή της άμεσης εκτελεστότητας ερήμην απόφασης.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Το δικαστήριο μπορεί να κάνει δεκτά αποδεικτικά στοιχεία που δεν υποδεικνύονται από διάδικο (άρθρο 232 του κώδικα πολιτικής δικονομίας), αλλά στην αμφισβητούμενη δικαιοδοσία αυτό γίνεται κατ' εξαίρεση και επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου. Αυτό δεν συμβαίνει σε ορισμένες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπου ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα αυτεπάγγελτης κίνησης διαδικασίας από το δικαστήριο (π.χ. σε διαφορές γονικής μέριμνας ή κηδεμονίας) ή όταν ο νόμος απαιτεί από το δικαστήριο να εξετάζει αυτεπαγγέλτως ορισμένα πραγματικά περιστατικά (για παράδειγμα, σε διαδικασία κήρυξης κληρονομιάς, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως ποιος είναι ο κληρονόμος). Στην περίπτωση αυτήν, το δικαστήριο υποχρεούται στην πράξη να δεχθεί αυτεπαγγέλτως αποδεικτικά στοιχεία ελλείψει επαρκών αποδεικτικών στοιχείων από τους διαδίκους.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση για διεξαγωγή αποδείξεων. Τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζονται από διάδικο μπορούν να γίνουν δεκτά ή να μη ληφθούν υπόψη. Τόσο η μη λήψη υπόψη αποδεικτικών στοιχείων όσο και η αποδοχή τους απαιτούν την έκδοση διαταγής (άρθρο 235² παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, άρθρο 236 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Εξαίρεση αποτελούν τα έγγραφα της δικογραφίας ή τα συνημμένα σε αυτά. Ένα τέτοιο έγγραφο αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο χωρίς να απαιτείται χωριστή απόφαση —το δικαστήριο πρέπει να εκδώσει απόφαση μόνο εάν επιθυμεί να το

παραβλέπει (άρθρο 243² του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Κατά την έκδοση απόφασης σχετικά με την αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων, το δικαστήριο υποδεικνύει τα αποδεικτικά στοιχεία και τα πραγματικά περιστατικά που πρέπει να αποδειχθούν και, εφόσον είναι αναγκαίο και εφικτό, την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής των αποδείξεων.

Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την απόφασή του περί αποδοχής ή μη λήψης υπόψη αποδεικτικών στοιχείων και μπορεί, κατά περίπτωση, να την ακυρώσει ή να την τροποποιήσει (άρθρο 240 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Σύμφωνα με το άρθρο 235² του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το δικαστήριο μπορεί, ειδικότερα, να μη λάβει υπόψη αποδεικτικά στοιχεία:

- των οποίων η προσκόμιση αποκλείεται από διάταξη του κώδικα·
- με τα οποία επιδιώκεται να αποδειχθεί πραγματικό περιστατικό που δεν αμφισβητείται, είναι άσχετο με την έκβαση της υπόθεσης ή είναι αποδεδειγμένο, όπως ισχυρίζεται ο ενάγων·
- τα οποία δεν είναι πρόσφορα να αποδείξουν το εν λόγω πραγματικό περιστατικό·
- τα οποία είναι αδύνατον να προσκομιστούν·
- με τα οποία επιδιώκεται μόνο η παράταση της διαδικασίας·
- και όταν η αίτηση δεν αναφέρει τα αποδεικτικά στοιχεία κατά τρόπο που να επιτρέπει την προσκόμισή τους ή δεν προσδιορίζει τα πραγματικά περιστατικά που πρέπει να αποδειχθούν, και ο διάδικος δεν έχει διορθώσει την παράλειψη αυτήν παρά το σχετικό αίτημα.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Τα αποδεικτικά μέσα μπορούν να περιλαμβάνουν ιδίως:

- έγγραφα που περιέχουν κείμενο και καθιστούν δυνατή την ταυτοποίηση των εκδοτών τους (άρθρο 243¹ έως 257 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- μαρτυρικές καταθέσεις (άρθρα 259 έως 277 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- πραγματογνωμοσύνη (άρθρα 278 έως 291 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- αυτοψία (άρθρα 292 έως 298 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- ακρόαση των διαδίκων (άρθρα 299 έως 304 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- ομαδικές αναλύσεις αίματος (άρθρα 305 έως 307 του κώδικα πολιτικής δικονομίας)·
- έγγραφα που περιέχουν εικόνα ή εγγραφή ήχου (άρθρο 308 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός —η πολωνική πολιτική δικονομία επιτρέπει τη χρήση αποδεικτικών μέσων πέραν εκείνων που αναφέρονται ρητά στον νόμο (άρθρο 309 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνώμωνων ;

Κατά κανόνα, οι μάρτυρες καταθέτουν προφορικά κατά την ακροαματική διαδικασία. Μάρτυρας ο οποίος δεν μπορεί να εμφανιστεί κατόπιν κλήτευσης λόγω ασθένειας, αναπηρίας ή άλλου ανυπέρβλητου εμποδίου εξετάζεται στον τόπο κατοικίας του (άρθρο 263 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ο μάρτυρας πρέπει να καταθέσει εγγράφως (άρθρο 271 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Στην περίπτωση αυτήν, ο μάρτυρας υποχρεούται να υποβάλει το κείμενο της κατάθεσης στο δικαστήριο εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει το δικαστήριο. Οι κωφοί μάρτυρες και οι μάρτυρες με προβλήματα ομιλίας καταθέτουν εγγράφως ή με τη συνδρομή πραγματογνώμονα (άρθρο 271 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη εμφάνισης, το δικαστήριο διατάσσει την επιβολή προστίμου στον μάρτυρα και εκδίδει νέα κλήτευση και, σε περίπτωση επανειλημμένης μη εμφάνισης, επιβάλλει πρόσθετο πρόστιμο και μπορεί να διατάξει τη βίαιη προσαγωγή του μάρτυρα στο δικαστήριο (άρθρο 274 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Σύμφωνα με το άρθρο 266 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, πριν από οποιαδήποτε ακρόαση, ο μάρτυρας

ενημερώνεται για το δικαίωμά του να αρνηθεί να καταθέσει, καθώς και για τις ποινικές κυρώσεις που επισύρει η ψευδομαρτυρία (άρθρο 266 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο μάρτυρας που πρόκειται να καταθέσει δίνει τον ακόλουθο όρκο: «Κατανοώντας τη σημασία των λόγων μου και τις νομικές υποχρεώσεις μου, ορκίζομαι να πω την αλήθεια και να μην αποκρύψω οτιδήποτε το οποίο γνωρίζω.». Ο μάρτυρας που καταθέτει γραπτώς ορκίζεται υπογράφοντας αυτό το κείμενο.

Κατά την προφορική κατάθεση, ο μάρτυρας απαντά αρχικά στις ερωτήσεις του δικαστηρίου, αναφέρει τις πληροφορίες που γνωρίζει σε σχέση με την υπόθεση και την πηγή των πληροφοριών αυτών, και στη συνέχεια οι διάδικοι μπορούν να του υποβάλουν ερωτήσεις (άρθρο 271 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Μάρτυρες των οποίων οι καταθέσεις είναι αντικρουόμενες μπορούν να εξεταστούν κατ' αντιπαράσταση (άρθρο 272 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Η εξέταση μάρτυρα με τη χρήση τεχνικών συσκευών που επιτρέπουν την εξ αποστάσεως πραγματοποίησή της εξαρτάται από την απόφαση του δικαστηρίου, το οποίο αξιολογεί αν η φύση των αποδεικτικών στοιχείων την αποκλείει (π.χ. λόγω των προσωπικών χαρακτηριστικών του μάρτυρα, άρθρο 235 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Στην περίπτωση αυτήν, ο μάρτυρας θα πρέπει να βρίσκεται στον χώρο άλλου δικαστηρίου ή στη φυλακή, ή να τελεί υπό κράτηση σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας του, προκειμένου να καταστεί δυνατή η μετάδοση της ακροαματικής διαδικασίας μεταξύ της αίθουσας του δικαστηρίου και του χώρου στον οποίο βρίσκεται ο μάρτυρας. Στον τόπο στον οποίο βρίσκεται το πρόσωπο που έχει στερηθεί την ελευθερία του, στη διαδικασία συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος της διοίκησης της φυλακής ή της εγκατάστασης κράτησης, ένας αντιπρόσωπος, εάν υπάρχει, και ένας διερμηνέας, εάν έχει διοριστεί (άρθρο 151 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Εναπόκειται στο δικαστήριο να αποφασίσει αν η πραγματογνωμοσύνη θα υποβληθεί προφορικώς ή γραπτώς (άρθρο 278 παράγραφος 3 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Κάθε γνωμοδότηση πρέπει να είναι αιτιολογημένη (άρθρο 285 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Μετά την υποβολή της γνωμοδότησης, το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει προφορική ή γραπτή συμπληρωματική γνωμοδότηση ή επεξήγηση αυτής, καθώς και πρόσθετη γνωμοδότηση του ίδιου ή άλλου πραγματογνώμονα (άρθρο 286 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Όταν η διεξαγωγή αποδείξεων πραγματοποιείται μέσω διορισθέντος δικαστή ή δικαστηρίου εκτέλεσης, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει στον διορισθέντα δικαστή ή στο δικαστήριο εκτέλεσης να επιλέξει πραγματογνώμονα (άρθρο 278 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Έως ότου ολοκληρωθεί η δραστηριότητα του πραγματογνώμονα, κάθε διάδικος μπορεί να ζητήσει την εξαίρεση του πραγματογνώμονα για τους ίδιους λόγους για τους οποίους μπορεί να ζητηθεί εξαίρεση δικαστή (άρθρο 281 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Ο πραγματογνώμονας μπορεί να αρνηθεί να γνωμοδοτήσει για τους ίδιους λόγους για τους οποίους οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν (άρθρα 280 και 261 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο πραγματογνώμονας που δεν είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο δικαστικών πραγματογνωμόνων πρέπει να ορκιστεί.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την προσκόμιση της δικογραφίας ή την παρουσίαση του αντικειμένου της έρευνας στον πραγματογνώμονα στον βαθμό που είναι αναγκαίο και να διατάξει την παράσταση ή τη συμμετοχή του πραγματογνώμονα στη διεξαγωγή αποδείξεων (άρθρο 284 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Σε περίπτωση αδικαιολόγητης μη παράστασης, αδικαιολόγητης άρνησης όρκου ή γνωμοδότησης ή αδικαιολόγητης καθυστέρησης στην υποβολή γνωμοδότησης, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επιβολή προστίμου στον πραγματογνώμονα, αλλά δεν μπορεί να διατάξει τη βίαιη προσαγωγή του στο δικαστήριο (άρθρα 287 και 289 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Το δικαστήριο μπορεί να δεχθεί αποδεικτικά στοιχεία που προκύπτουν από γνωμοδότηση που συντάχθηκε για λογαριασμό δημόσιας αρχής στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας που προβλέπεται από τον νόμο άρθρο 278¹ του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Κάθε πρόσωπο που διατάσσεται από το δικαστήριο πρέπει να υποβάλει, στον καθορισμένο τόπο και χρόνο, οποιοδήποτε έγγραφο έχει στην κατοχή του το οποίο αποδεικνύει σχετικό πραγματικό περιστατικό, εκτός εάν το έγγραφο περιέχει εμπιστευτικές πληροφορίες (άρθρο 248 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Από την υποχρέωση αυτήν μπορεί να απαλλαγεί μόνο πρόσωπο το οποίο, ως μάρτυρας, θα είχε δικαίωμα να αρνηθεί να καταθέσει για τα γεγονότα που αποτελούν αντικείμενο του εγγράφου ή το οποίο κατέχει έγγραφο στο όνομα τρίτου ο οποίος θα είχε δικαίωμα να αντιταχθεί στην προσκόμισή του για τους ίδιους λόγους. Ωστόσο, η άρνηση προσκόμισης εγγράφου είναι αδύνατη αν ο κάτοχός του ή τρίτος είναι υποχρεωμένος να το προσκομίσει σε σχέση με τουλάχιστον έναν από τους διαδίκους ή αν το έγγραφο έχει εκδοθεί προς το συμφέρον του διαδίκου που ζητά την εφαρμογή του μέτρου διεξαγωγής αποδείξεων. Επιπλέον, ο διάδικος δεν μπορεί να αρνηθεί να προσκομίσει έγγραφο αν ο κίνδυνος στον οποίο θα μπορούσε να εκτεθεί στην περίπτωση αυτήν είναι να χάσει την υπόθεση (άρθρο 248 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Δεν υπάρχει λόγος να υιοθετηθεί κάποια επίσημη ιεράρχηση των μέσων απόδειξης όσον αφορά την αξιοπιστία και την αποδεικτική τους αξία. Κατά κανόνα, το δικαστήριο αξιολογεί τα αποδεικτικά στοιχεία κατά τη διακριτική του ευχέρεια. Ωστόσο, τα έγγραφα πρέπει, στον βαθμό που προβλέπεται από τον νόμο, να αποτελούν επαρκή απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών. Τα επίσημα έγγραφα που συντάσσονται με τον προβλεπόμενο τύπο από τις δημόσιες αρχές που έχουν οριστεί για τον σκοπό αυτόν, και από άλλους κρατικούς φορείς στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, καθώς και από άλλους φορείς στο πλαίσιο των καθηκόντων δημόσιας διοίκησης που τους έχουν ανατεθεί από τον νόμο, αποτελούν απόδειξη των όσων πιστοποιούνται επισήμως σε αυτά (άρθρο 244 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο διάδικος που αρνείται τη γνησιότητα δημόσιου εγγράφου ή ισχυρίζεται ότι οι δηλώσεις της αρχής από την οποία προέρχεται είναι ανακριβείς πρέπει να αποδείξει τους ισχυρισμούς του (άρθρο 252 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ιδιωτικό έγγραφο που έχει συνταχθεί σε γραπτή ή ηλεκτρονική μορφή αποδεικνύει ότι το πρόσωπο που υπέγραψε το έγγραφο προέβη στη δήλωση που περιέχεται στο έγγραφο (άρθρο 245 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Εάν ένας διάδικος αρνείται τη γνησιότητα ιδιωτικού εγγράφου ή ισχυρίζεται ότι η δήλωση του προσώπου που το υπέγραψε δεν προέρχεται από το εν λόγω πρόσωπο, οφείλει να αποδείξει τους ισχυρισμούς του. Ωστόσο, εάν η διαφορά αφορά ιδιωτικό έγγραφο που προέρχεται από πρόσωπο διαφορετικό από τον αντίδικο, η γνησιότητα του εγγράφου πρέπει να αποδειχθεί από τον διάδικο που επιθυμεί να το χρησιμοποιήσει (άρθρο 253 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Όχι, αλλά όταν η νομοθεσία απαιτεί τη χρήση συγκεκριμένου τύπου για τη σύναψη συγκεκριμένης σύμβασης, η δυνατότητα απόδειξης της σύναψης της σύμβασης αυτής με άλλα αποδεικτικά μέσα πέραν της έγγραφης σύμβασης είναι σημαντικά περιορισμένη. Πρόσωπο που δεν ενήργησε προσηκόντως τιμωρείται με δικονομικό μειονέκτημα υπό τη μορφή του περιορισμού της δυνατότητας προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων. Εάν νόμος ή σύμβαση απαιτεί έγγραφο τύπου για μια δικαιοπραξία, η κατάθεση μαρτύρων ή η εξέταση των διαδίκων σε υπόθεση μεταξύ των μερών της δικαιοπραξίας είναι παραδεκτή, εάν το έγγραφο που αφορά τη δικαιοπραξία έχει απολεσθεί, καταστραφεί ή απομακρυνθεί από τρίτο και εάν ο έγγραφος τύπος τηρήθηκε μόνο για αποδεικτικούς σκοπούς, καθώς και στις περιπτώσεις που ορίζει ο αστικός κώδικας [δηλαδή σε περίπτωση διαφορών εκτός από αυτές μεταξύ εμπόρων, εάν συμφωνούν αμφότεροι οι διάδικοι, εάν το ζητήσει ο καταναλωτής στο πλαίσιο διαφοράς με τον πωλητή ή εάν η σύναψη της δικαιοπραξίας είναι ευλογοφανής βάσει εγγράφου (άρθρο 246 του κώδικα πολιτικής δικονομίας, άρθρο 74 παράγραφοι 2 και 4 του αστικού κώδικα)]. Ομοίως, η κατάθεση μαρτύρων ή η εξέταση των διαδίκων κατά ή σε σχέση με το περιεχόμενο ενός εγγράφου που περιέχει δικαιοπραξία μπορεί να γίνει δεκτή μεταξύ των διαδίκων μόνο εφόσον δεν οδηγεί σε καταστρατήγηση του προβλεπόμενου τύπου, άλλως είναι άκυρη, και εφόσον, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης, το δικαστήριο την κρίνει αναγκαία (άρθρο 247 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Ναι.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Οι σύζυγοι των διαδίκων, οι ανιόντες, οι κατιόντες, τα αδέρφια και οι συγγενείς της ίδιας γραμμής ή βαθμού, καθώς και τα πρόσωπα που τελούν σε σχέση υιοθεσίας, μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν. Το δικαίωμα άρνησης κατάθεσης παραμένει και μετά τη λύση του γάμου ή την ακύρωση της υιοθεσίας. Ωστόσο, η άρνηση κατάθεσης δεν επιτρέπεται σε υποθέσεις προσωπικής κατάστασης (π.χ. καθορισμός ή άρνηση της σχέσης γονέα

και τέκνου, ακύρωση γάμου, υιοθεσία και λύση υιοθεσίας, κήρυξη αφάνειας), εκτός από τις υποθέσεις διαζυγίου (άρθρο 261 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Ο μάρτυρας μπορεί επίσης να αρνηθεί να απαντήσει σε σχετική ερώτηση, εάν η κατάθεση του μάρτυρα θα μπορούσε να εκθέσει τον ίδιο ή τους συγγενείς του που αναφέρονται ανωτέρω σε ποινική ευθύνη, ατίμωση ή σοβαρή και άμεση υλική ζημία, ή εάν η κατάθεση θα μπορούσε να συνιστά παραβίαση ουσιώδους επαγγελματικού απορρήτου. Επιπλέον, οι κληρικοί μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν για πραγματικά περιστατικά που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την εξομολόγηση (άρθρο 261 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Σε περίπτωση αδικαιολόγητης άρνησης κατάθεσης ή ορκωμοσίας, το δικαστήριο, μετά από ακρόαση των παρόντων διαδίκων σχετικά με τη νομιμότητα της άρνησης, καταδικάζει τον μάρτυρα στην καταβολή προστίμου. Ανεξάρτητα από το πρόστιμο αυτό, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την κράτηση του μάρτυρα για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τη μία εβδομάδα. Το δικαστήριο αίρει την απόφαση κράτησης αν ο μάρτυρας καταθέσει ή ορκιστεί ή αν η υπόθεση περατωθεί σε διαδικασία κατά την οποία έγινε δεκτή η μαρτυρία του μάρτυρα (άρθρο 276 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Ναι. Τα πρόσωπα που είναι ανίκανα να αντιληφθούν τα πράγματα ή να μεταδώσουν όσα έχουν αντιληφθεί δεν μπορούν να είναι μάρτυρες (άρθρο 259 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Η παύση των αιτιών αυτής της ανικανότητας μπορεί να οδηγήσει στην άρση της απαγόρευσης ακρόασης τέτοιων προσώπων ως μαρτύρων. Το γεγονός και μόνο ότι ένα άτομο υποβάλλεται σε ψυχιατρική θεραπεία ή στερείται νομικής ικανότητας δεν απαγορεύει αυτοδικαίως την εξέτασή του. Επίσης δεν υπάρχει όριο ηλικίας πέραν του οποίου ένα παιδί θεωρείται ότι έχει την ικανότητα να αντιλαμβάνεται τα πράγματα ή να μεταδίδει όσα έχει αντιληφθεί. Συνεπώς, η ικανότητα ενός παιδιού να καταθέσει ως μάρτυρας εξαρτάται από τις ατομικές ικανότητές του και το επίπεδο ανάπτυξής του. Σε περίπτωση γαμικών διαφορών, η νομοθεσία εισάγει περιορισμούς στην ακρόαση, ως μαρτύρων, ανηλίκων ηλικίας κάτω των δεκατριών ετών και τέκνων των διαδίκων ηλικίας κάτω των δεκαεπτά ετών (άρθρο 430 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Επίσης, κατά γενικό κανόνα, κανείς δεν μπορεί να εξεταστεί στην ίδια υπόθεση πρώτα ως μάρτυρας και στη συνέχεια ως διάδικος. Ως εκ τούτου, ο νόμιμος αντιπρόσωπος διαδίκου μπορεί να εξεταστεί στο πλαίσιο της εξέτασης των διαδίκων και όχι ως μάρτυρας (άρθρο 259 παράγραφος 3 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο αντιπρόσωπος διαδίκου μπορεί να καταθέσει ως μάρτυρας, με τη διαφορά ότι, στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να ορίσει αντικαταστάτη για την εξέταση των διαδίκων και, αμέσως μετά την κατάθεσή του ως μάρτυρα, να παραιτηθεί από την εντολή του. Οι ομόδικοι δεν μπορούν να εξεταστούν ως μάρτυρες (άρθρο 259 παράγραφος 4 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Οι στρατιωτικοί και οι δημόσιοι υπάλληλοι που δεν έχουν αποδεσμευτεί από την υποχρέωση τήρησης του απορρήτου πληροφοριών που χαρακτηρίζονται «εμπιστευτικές» ή «περιορισμένης διανομής» δεν μπορούν να καταθέσουν, σε περίπτωση που η κατάθεσή τους θα οδηγούσε σε παραβίαση του απορρήτου (άρθρο 259 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

Ο διαμεσολαβητής δεν μπορεί να εξεταστεί ως μάρτυρας για γεγονότα των οποίων έλαβε γνώση κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης, εκτός αν οι διάδικοι τον απαλλάξουν από την υποχρέωσή του να τηρήσει το απόρρητο (άρθρο 259¹ του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Η εξέταση των μαρτύρων διεξάγεται από το δικαστήριο. Ο προεδρεύων δικαστής ελέγχει πρώτα την ταυτότητα του μάρτυρα, ενημερώνει τον μάρτυρα σχετικά με την ποινική ευθύνη για ψευδομαρτυρία και ορκίζει τον μάρτυρα. Ο μάρτυρας αρχίζει την κατάθεσή του απαντώντας σε ερωτήσεις του προεδρεύοντος δικαστή σχετικά με το τι γνωρίζει για την υπόθεση και από ποια πηγή, και στη συνέχεια μπορούν να υποβληθούν ερωτήσεις από τους υπόλοιπους δικαστές και τους διαδίκους (άρθρο 271 παράγραφος 1 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο προεδρεύων δικαστής δίνει τον λόγο, δίνει το δικαίωμα για την υποβολή ερωτήσεων και μπορεί

να αφαιρέσει τον λόγο σε περίπτωση κατάχρησης του δικαιώματος αυτού, καθώς και να απαγορεύσει ερώτηση εάν κρίνει ότι είναι ανάρμοστη ή περιττή (άρθρο 155 του κώδικα πολιτικής δικονομίας). Ο μάρτυρας δεν μπορεί να αποχωρήσει από την αίθουσα προτού λάβει σχετική άδεια από τον προεδρεύοντα δικαστή (άρθρο 273 παράγραφος 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Η πολωνική νομοθεσία δεν προβλέπει γενική απαγόρευση της χρήσης παράνομα ληφθέντων αποδεικτικών στοιχείων σε αστικές διαδικασίες. Η νομολογία των δικαστηρίων και οι απόψεις της νομικής θεωρίας δεν είναι συνεπείς. Η κρατούσα άποψη είναι ότι το δικαστήριο θα πρέπει να αξιολογεί κατά περίπτωση ποιο έννομο συμφέρον θα πρέπει να προστατευτεί καλύτερα: το δικαίωμα που παραβιάζεται με τη λήψη των αποδεικτικών στοιχείων ή το δικαίωμα έννομης προστασίας. Κατά συνέπεια, ενώ τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα ποινικού αδικήματος θα πρέπει, καταρχήν, να μη λαμβάνονται υπόψη ως απαράδεκτα, αυτό δεν ισχύει κατ' ανάγκη για αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνονται μέσω ήσσονος σημασίας παραβάσεων του νόμου (π.χ. προσβολή προσωπικού συμφέροντος με τη μορφή του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή), ιδίως όταν η αποδοχή των αποδεικτικών στοιχείων εξυπηρετεί σημαντικό δημόσιο συμφέρον.

Κατά γενικό κανόνα, οι αποδείξεις με τη μορφή της καταγραφής μιας συνέντευξης στην οποία συμμετείχε ο διάδικος που ζήτησε τη διεξαγωγή αποδείξεων είναι παραδεκτές, ακόμα και αν η καταγραφή πραγματοποιήθηκε εν αγνοία και χωρίς τη συγκατάθεση του συνομιλητή.

Σε κάθε περίπτωση, εάν τα αποδεικτικά στοιχεία έχουν ληφθεί μέσω αξιόποινης πράξης (όπως διαπιστώνεται με τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση), μπορούν στη συνέχεια να ληφθούν υπόψη από το δικαστήριο ως βάση για την επανάληψη της διαδικασίας (άρθρο 403 παράγραφοι 1 και 2 του κώδικα πολιτικής δικονομίας).

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Οι προφορικές και γραπτές δηλώσεις των διαδίκων δεν συνιστούν αποδεικτικά στοιχεία. Ωστόσο, εάν, μετά την εξάντληση των αποδεικτικών στοιχείων ή λόγω της απουσίας αποδεικτικών στοιχείων, ορισμένα πραγματικά περιστατικά σχετικά με την επίλυση της υπόθεσης δεν έχουν αποσαφηνιστεί, το δικαστήριο μπορεί να ακούσει τους διαδίκους προκειμένου να αποσαφηνιστούν τα πραγματικά περιστατικά (άρθρο 299 του κώδικα πολιτικής δικονομίας), και η εν λόγω ακρόαση θεωρείται αποδεικτικό στοιχείο.

4 Έχει ορίσει το εν λόγω κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων, άλλες αρχές που είναι αρμόδιες για τη διεξαγωγή αποδείξεων στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις δυνάμει του κανονισμού; Εάν ναι, στο πλαίσιο ποιων διαδικασιών είναι αρμόδιες για τη διεξαγωγή αποδείξεων; Μπορούν μόνο να ζητήσουν τη διεξαγωγή αποδείξεων ή και να συνδράμουν στη διεξαγωγή αποδείξεων βάσει παραγγελίας από άλλο κράτος μέλος; Βλ. επίσης γνωστοποίηση βάσει του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού για τη διεξαγωγή αποδείξεων

Στην Πολωνία, μόνο τα δικαστήρια είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή αποδείξεων στο πλαίσιο δικών σε αστικές ή εμπορικές (οικονομικού χαρακτήρα) υποθέσεις.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 06/01/2026

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο

δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα